

ข้าแห่งองค์ราช: กับการสัมมนาเพื่อพัฒนาที่ดิน มูลนิธิชัยพัฒนา

เรียบเรียงโดย ปิยะฉัตร ภมรสุต

“...งานของมูลนิธิชัยพัฒนานั้นต้องทำเร็ว คิดเร็ว แก้ปัญหาเร็ว... มูลนิธิของเราเป็นเอกชน กรรมการมูลนิธิ ทุกคนมีสิทธิที่จะคิดพิจารณาทำอะไรก็ได้ ในหลวงเป็นองค์นายกาฯ เอง พวกเราเป็นนักพัฒนาจึงมาร่วมใจกันทำ เพื่อให้ประเทศชาติและสังคมก้าวหน้า เมื่อมีความก้าวหน้าคนทำก็มีความสุขสูงขึ้น เป็นวัฏชนะของการพัฒนา...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เมื่อคราวเปิดการประชุมคณะกรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา
ครั้งที่ 2/2539 วันพฤหัสบดีที่ 11 กรกฎาคม 2539

เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนาเปิดการสัมมนาและบรรยายพิเศษ

“จุดกำเนิดของการสัมมนา”

มูลนิธิชัยพัฒนา ก่อตั้งมาแล้วกว่า 15 ปี ได้รับการบริจาคที่ดินจากผู้มีจิตศรัทธา พร้อมทั้งจัดซื้อที่ดินเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนเป็นส่วนรวม ทำให้ปัจจุบันมูลนิธิมีที่ดินทั้งสิ้น 282 แปลง บนเนื้อที่รวมกว่า 7,391 ไร่ และพัฒนาที่ดินจนเกิดเป็นโครงการต่างๆ 98 โครงการ ครอบคลุมพื้นที่ 39 จังหวัดทั่วประเทศ โดยการดำเนินงานที่ดินแต่ละโครงการได้ยึดแนวพระราชดำริที่พระราชทานไว้เมื่อครั้งที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของมูลนิธิ ต่อมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้น้อมนำพระราชดำริมาปฏิบัติและร่วมกันทำงานแบบบูรณาการ ทำให้พื้นที่ที่เคยว่างเปล่าไร้ประโยชน์ พื้นกลับมามีสภาพอุดมสมบูรณ์ จนเกิดเป็นโครงการพัฒนาด้านต่างๆ ที่ให้ความรู้และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในบริเวณนั้นๆ

การดำเนินงานโครงการของมูลนิธิฯ หลายโครงการประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจแต่บางโครงการประสบปัญหาในการดำเนินงาน ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สำนักบริหารโครงการ สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา จึงจัดให้มี “การประชุม

ร่วมกันแสดงความคิดเห็นแก้ไขปัญหา

สัมมนาเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานโครงการในที่ดินของมูลนิธิชัยพัฒนา” ขึ้นในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2546 ณ สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา การประชุมสัมมนา ในครั้งนี้นับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการรวมผู้ปฏิบัติงานในที่ดินของ มูลนิธิฯ ทั่วประเทศ อาทิ เจ้าหน้าที่จากสำนักงาน กปร. กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมชลประทาน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้และปัญหาต่างๆ ที่พบจากการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ได้แสดงความคิดเห็นและร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงานโครงการในที่ดินของมูลนิธิฯ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการดำเนินงานในอนาคตต่อไป

“ร่วมกันสรุปปัญหา - หาแนวทางแก้ไข”

ที่ประชุมสามารถแยกปัญหาพร้อมทั้งร่วมกันหาแนวทางแก้ไขแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

ด้านแผนการดำเนินงาน บางโครงการแผนการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับพระราชดำริ วัตถุประสงค์โครงการไม่ชัดเจน ขาดความต่อเนื่องในการประสานงาน การดำเนินงานไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และไม่ตรงตามความต้องการของชุมชน รวมไปถึงขาดการประชาสัมพันธ์ ซึ่งแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว มูลนิธิฯ จะเข้าร่วมในการจัดทำแผนงานและโครงการโดยยึดพระราชดำริ

เป็นหลัก และมอบหมายให้คณะทำงานจัดทำแผนงานและงบประมาณ เพื่อขอพระราชทานุมัติการดำเนินโครงการในแต่ละปี พร้อมทั้งจะสนับสนุนให้มีการเพิ่มข้อมูลพื้นฐานของสภาพพื้นที่ และศึกษาความต้องการของชุมชนก่อนจัดทำแผนงาน

ด้านงบประมาณ ส่วนในด้านงบประมาณที่ประสบปัญหา ลำช้า ขาดความต่อเนื่องและไม่เพียงพอ นั้น มูลนิธิชัยพัฒนาจะ แก้ไข โดยการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านพิธีการ งบประมาณ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน และจะ สนับสนุนงบการดำเนินงาน รวมทั้งงบสำรองค่าใช้จ่ายให้ก่อนใน กรณีเร่งด่วน

ด้านบุคลากร ปัญหาที่พบคือ ขาดบุคลากรที่ดูแลรับผิดชอบ โครงการ และขาดบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน รวมทั้ง ผู้ปฏิบัติงานขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด วิธีการ แก้ปัญหานี้ทำได้โดยมูลนิธิฯ จะสนับสนุนให้หัวหน้าโครงการ เป็นบุคลากรจากมูลนิธิฯ โดยอยู่ในความดูแลของหน่วยงานที่ รับผิดชอบโครงการนั้นๆ รวมถึงเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติ และ จะดำเนินการติดตาม กำกับดูแลควบคุมโครงการให้เป็นไปตาม แผนงานเป็นระยะๆ

ด้านการบริหารจัดการโครงการและปัญหาอื่นๆ ที่พบคือ การแต่งตั้งองค์รกำกับดูแลการดำเนินงานโครงการส่วนใหญ่

ไม่ได้ดำเนินการโดยมูลนิธิฯ และโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน ไม่สมบูรณ์ทำให้ไม่ได้รับความสนใจจากรัฐบาลเท่าที่ควร รวมไปถึง ขาดตลาดรองรับผลผลิตที่เกิดจากโครงการ ดังนั้น มูลนิธิฯ จะดำเนินการปรับและเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการในทุกๆระดับ โดยเน้นผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นหลัก รวมทั้งจะประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเพิ่มศักยภาพของพื้นที่โดยให้ราษฎรบริเวณ ใกล้เคียงได้รับประโยชน์ด้วย

บรรยายภาคในท้องสัมมนา

“ผลจากการระดมสมอง”

นอกจากนั้น ที่ประชุมได้ร่วมกันกำหนดรูปแบบการดำเนินโครงการในที่ดินของมูลนิธิชัยพัฒนา ไว้ 2 กลุ่มคือ กลุ่มศึกษาการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และ กลุ่มพัฒนาโครงการตามพระราชดำริ

กลุ่มศึกษาการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ จำแนกเป็น

ศูนย์ศึกษาและบริการวิชาการตามแนวพระราชดำริ ดำเนินการบริหารจัดการโดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่างๆ ภายใต้การกำกับดูแลของมูลนิธิฯ เช่น โครงการศึกษาทดลองการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบ้านพริก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

ศูนย์สาธิตตามแนวพระราชดำริ เป็นสถานที่เพื่อใช้ดำเนินการศึกษาและสาธิตตามแนวพระราชดำริ ภายใต้การกำกับดูแลของศูนย์ศึกษาและบริการวิชาการ ตามนโยบายที่มูลนิธิฯ กำหนด เช่น โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา อำเภอเมืองจังหวัดสระบุรี

บรรยากาศในห้องสัมมนา

กลุ่มพัฒนาโครงการตามพระราชดำริ จำแนกเป็น

โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อเตรียมการจัดตั้งศูนย์ศึกษาและบริการวิชาการ หรือศูนย์สาธิต ดำเนินการพัฒนาพื้นที่เพื่อให้ตรงตามแนวพระราชดำริและวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ เช่น โครงการพัฒนาการปรับปรุงบำรุงดินสำหรับทำนาบ้านเด่นใหญ่ อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ภายใต้นโยบายของมูลนิธิฯ ในอันที่จะพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ สามารถเลี้ยงตัวเองได้ และเป็นตัวอย่างให้แก่ราษฎรนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น พื้นที่ส่วนขยายของโครงการสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมาชนนี้ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

โครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อการสงเคราะห์ ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ ในลักษณะของโครงการช่วยเหลือชุมชนในการประกอบอาชีพ ให้มีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น โครงการพัฒนาพื้นที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนาบ้านบึงแวง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

โครงการพัฒนาเพื่อสาธารณประโยชน์ ดำเนินการปรับปรุงพื้นที่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในลักษณะของโครงการ

ให้เปล่า ภายใต้แนวทางการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริ เช่น โครงการพัฒนาปาล์มชุมชนบ้านอ่างเอ็ด ตำบลตกพรหม อำเภอคลอง จังหวัดจันทบุรี

โครงการตามแนวพระราชดำริอื่นๆ ที่มูลนิธิฯ สนับสนุน การดำเนินงาน เช่น โครงการปรับปรุงโรงงานต้นแบบการสกัด น้ำมันปาล์มสหกรณ์นิคมอ่าวลึก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ และโครงการช่วยเหลือคตอ้นเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

“รางวัลแก่ข้าแห่งองค์ราชะ”

นอกจากนั้น มูลนิธิฯ ได้ถือโอกาสให้การสัมมนาครั้งนี้ เป็นการมอบรางวัลแก่ผู้ให้การสนับสนุนและปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและดียิ่ง รวมทั้งทำให้โครงการประสบความสำเร็จเป็นที่รู้จักของประชาชน คือ นายมณูญ พุ่มกล่อม ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพืชไร่นครสวรรค์ ซึ่งดูแลรับผิดชอบโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี และอีกท่าน คือ นายสำราญ อินแถลง เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี ซึ่งรับผิดชอบโครงการศูนย์บริการวิชาการเกษตร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

บุคคลทั้งสองได้ทุ่มเทขาดเหงื่อแรงกายแรงใจพัฒนาที่ดินมูลนิธิฯ จนเกิดเป็นโครงการที่สามารถเป็นแบบอย่างให้แก่โครงการอื่นๆ รวมไปถึงเกษตรกรและประชาชนได้เข้ามาศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปเป็นแบบอย่างในการพัฒนาด้านการเกษตร และสำหรับการประชุมในปีต่อไป มูลนิธิฯ จะประชุมเพื่อคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ พัฒนาโครงการในที่ดินของมูลนิธิฯ จนประสบผลสำเร็จ โดยรางวัลดังกล่าวจะเป็นแรงผลักดันให้ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจในการทำงานต่อไป

คุณมณูญ พุ่มกล่อม รับรางวัลจากเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

นอกจากสาระที่ได้จากการประชุมในครั้งนี้แล้ว ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่น่าประทับใจ คือ คำกล่าวเปิดสัมมนาของนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ความว่า

“...จะขอเล่าถึงตอนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมอบหมายให้ไปดำเนินการจดทะเบียนมูลนิธิชัยพัฒนา เมื่อเจ้าหน้าที่ให้กรอกถึงอาชีพของนายภูมิมูลนิธิฯ ซึ่งก็คือ พระเจ้าอยู่หัวนั่นเอง ไม่สามารถตอบได้ว่าพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีอาชีพอะไร เนื่องจากเป็นถึงพระเจ้าแผ่นดิน พอนำเรื่องดังกล่าวกลับมากราบบังคมทูล มีรับสั่งว่า ทีหลังถ้าใครถามว่าพระองค์มีอาชีพอะไร ให้ตอบว่า “ทำราชการ” เพราะฉะนั้น เมื่อแปลสามัญแล้ว ก็หมายถึงการทำงานนั่นเอง เมื่อมาเกี่ยวกับพวกเรา ถ้ามีคนถามว่าคุณทำอะไร ก็ต้องตอบว่า รับราชการ ฉะนั้น ท่านทั้งหลายคือ **ข้าแห่งองค์ราชะ** ขอให้ท่านทั้งหลายจงภูมิใจให้มาก เพราะท่านรับงานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาทำโดยตรง ถือเป็นเกียรติยศสูงส่ง ซึ่งต้องรักษาไว้ยิ่งชีพ...”

เมื่อสิ้นสุดประโยคดังกล่าวแล้ว เชื่อว่าผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านในวันนั้น คงเกิดความภาคภูมิใจไม่น้อยที่ได้มีโอกาสทำงานถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นข้าราชการและเป็นข้าแห่งองค์ราชะ ที่ยิ่งใหญ่ซึ่งอยู่ในใจของปวงชนชาวไทยตลอดไป

☆☆☆